

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Kis - Asszony - Havának
24-dik napján.

A' múltt Hétfön (Auguſt. 20-dikán), a' Szépkúti múlató Kaſtélyba mentek - ki ō Tsáſz. Kir. Felségek, 's ott fognak tartózkodni egyy ideig; hanem Audientzia - adás végett, tsak ugyan bé - jő a' Városba minden héten kétfzer a' Fels. Tsáſzár, úgymint Kedden, és Pénteken.

Kedden estve, ismét meg vólt szépen világoſítva Szépkút mellett Hietzing. Ennek szemlélésére, sokan mentek - ki Béts Városából. Magok ō Ts. Kir. Felségek, 's a' Fő Hertzegek, és Her. Asszonyok is megjárták hintón a' meg - világoſított Helységet.

T

Emk.

Említettük már mászszor, hogy a' mi nemes gondolkozású Fejedelmünk inkább akarta, a' maga Tsászári Méltóságát a' köz hazonnak jeles elő-mozdítása, mint saját Nagyságának külsőképpenváló mutogatása által meg-dítsöittetni ezen fő Városban. — Böltsen rendelte t. i., hogy az idevaló Polgárság, és a' Nagy-Kereskedők Társasága, ne emeltesse nek akkorra győzedelmi kapukat, a' midön Tsászári fővel jövendő viliza *Frankfurtból* ő Felsőge; hanem az azokra szánt summa fordíttassék a' Sz. István-Temploma' mellyékének tágosítására, 's szépítésére. — Ugy is lett. Négy szegű kövekkel szépen ki-rakott útza vagyon már most ott, a' hol ez előtt kevés betekkel néhány otromba füstös épületek takarták el a' Sz. István' Templomának méltóságos tekintetét; 's akadályoztatták mind a' gyalogmenőket, mind a' kocsikat, és szekereket. — Akarván a' Bétsi Magistrátus, és Polgárság, *II. Ferentz* Tsászár és Király ebbéli felséges gondolkozásának emlékezetét még a' késő maradéknál is hathatósan fenn-marasztani, rézre metzette az újjonnan nyílt térségnek, és a' Sz. István-Temploma' elő-részének ábrázatját, következő alól irással: *A' mostanság koronáztatott Tsászár II. Ferentz' emlékezetének, a' ki, ezen helynek tágosítása, és szépítése által eleibe tette a' győzedelmi kapuknak, a' maga Polgárinak alkalmokat (kommoditássokat), és a' maga fő Városának ékességét; szentelték Béts Városának Polgár-Mesteri, Tanácsosi, 's Polgári 1792-dik Esztendőben.*

Gróf

Gróf *Károlyi József* ö Nsága, Titoknoki méltóságra emeltetett ö Felsege által, - a' Magyar Kántzelláriánál; de fizetés nélkül fog dolgozni.

Magyar Ország.

Istenben bődögültt idősbb Gróf *Ráday Gedeon* ö Nsága' el-temettetésének gyázos pompája, ezen hónapnak 12 dikén tartatott *Pétezen*, különbkülönbféle rendü sokaságnak jelenlétében. Losontzi Prédikátor *T. Kármán József* Ur tartott elsőben egy szép halotti tanítást, mellyben hathatósan előadta a' tudományoknak halznos vóltokat; a' másik prédikáló Személky vólt, a' helybéli *L. Pásztor*, ki is azt mutogatta Beszédében, hogy egyedül az Evangyéliomi tudományban vagon a' valóságos bődogság; ahoz képest minden más tudományok *hiában valók* — Minémü atyai kegyességgel viseltetett légyen a' bődögültt Méltóság, maga Alattvalóihoz: bizonyították ezt, ezeknek könyhúllatásaik.

Ungvárról, Augusztusnak első napján.

„Még néhai bődög emlékezetü Felseges *Mária Theresia* Királyné Asszonyunk méltóztatott vólt a' *Munkási* Püspökségnek díszes fenn-tartására, ugyan ezen Püspökségnek által adni a' hajdani el-töröltetett *TT. Jesvitáknak* Ungváron lévő Kollegyiumát, Templomostól, és chez tartozandó *Kontzháza* nevezetü helységgel együtt; úgy nem különben ugyan tsak Ungváron lévő *Várral*, 's ez, és az említett Kollegyium, most pe-
 T 2 dig

dig már Püspöki Residentia között lévő egy sor házokkal ; de a' Fels. Anyánknak az alatt történt halála miatt az egyedül Fels. *Második József* Császár által erősítettetett meg. Minthogy pedig Fels. *Második József* Császárnak minden adományi, 's meg-erősítési (Donationes, et Confirmationes) hogy állandók lennének, Fels. Fejedelminktől az 1791-dik esztendő 32-dik Tzikkelyben foglaltatott törvény szerént új helyben-hagyást kívántak: ezen fellyebb jegyzett Józszágoknak lett által-adattatások el-felejtethetlen emlékezetben lévő *Második Leopold* Királyunk által újjolag meg-erősítettetett. Melly szerént is ezen említett *Munkátsi* Püspökségnek mostani N. Mél. Püspöke *Bátsinszki András* ő Excell. ja, mint ezen Józszágok leg-első meg-szerzője, mai nap, az az Kis Asszonyhavának első napján, ahoz kívántató móddal, Tek. *Csicseri Orosz Gáspár* Consiliarius 's egyfzersmind Ns Ungvár-Vármegyének érdemes (emeritus) Vice Ispánnya, és *Pál András* Egri Káptalanbéli Kánonok Urak által újjolag ezen jelentett Józszágoknak bírásába bé-iktattatott (statuáltatott), számosan egybe sereglett Nagy-nemű Uraságoknak jelenlétekben.

Palotáról, Auguft. 9-dikén.

„Egy keseredett édes Atya tisztí Társom arról tudósíta szomorúan a' napokban, hogy jó reménységű Fia a' *Balatonba* hólt. Ide írom levelét, hogy tanúságot vehessenek más Ifjak belőle:

Az

Az el-múltt héten, úgymint Júliusnak 20-dikán hozzám jövé a' *D. . . .* Tísz. *L.* Úr, Feleségével, és Sógorával a' *M.* Mesterrel, ki-mentünk estve felé feredni a' Balatonra, ugyan azon helyre, a' hol T. Nagy jó Urammal, egynehány napokkal ez előtt feredtünk. Társam, 's három gyermekeim velem együtt feredtek. A' Fiam, a' *M. . .* Mesterrel, tőlünk egy kevéssé tovább mentén, kezdett egyfzerre egy mélységre szállani, a' mellyet hamar észre nem vettünk. A' szegény Fiam úgy meg-ijjedett, hogy segítségért nem kiálthatott. Én ezt frissen észre vettem ugyan, de azt gondoltam, hogy csak jádzik a' vízben, mert majd alá mégyen, majd fel-adja magát; pedig akkoron már oda vólt. Tovább fél óránál néztük, mint hánya alá 's fel a' víz; de senki nem mert segítségére menni. A' Kotsisomat, lóval küldöttem bé több izben, de a' lovakat semmi módon arra a' helyre nem vezethettük; egyfzer csak le szállott a' fenékre, úgy hogy többé nem láthattuk. Jajgatásunkat hallván az Emberek a' szőlő hegyen, jött ugyan egy jó úszó; de már késő vólt a' segítség. Ez, azonnal ki hozta a' szárazra Fiamat, de vér jövé a' szájából, gondoltam, hogy az epe benne azonnal meg-szakadt; és így héjába esett mind azon próba, vagy azon eszközökkel való élés, mellyek az életre szokták vissza hozni a' vízbe-fúlladtakat. A' szegény Fiam éppen akkor készült *M. . re* prédikállani, és azon órában elmondotta prédikátzióját előttem, sőt T. *D. . .*, Prédikátor Úrral tartott azon órában szép

szép diskursust a' Keresztyén Vallás' igazságáról, 's a' Kristus' Istenségéről. Ezen gondolatok között ment a' Balatonba, tés-tére nézve szerentsétlenül; de lelkére nézve hiszem bölögül az örök életre. "

Imhol azon *Czettini* Levélnek egész foglalataja, mellyről előbbeni *Hírmondók-ban* tevének egy két szóval emlékezetet:

„A' millyen kézfeknek mutatták eleinten magokat a' Török Bízatosok, Határszéleinknek, a' *Szisztóvi* Kötés szerént lejendő el-intezésére: szintén olyan akaratosokká, 's akadémuskodókká lettek annakutánna. Mentől több gyűléseket, 's tanátskozásokat tartottunk (t. i. a' Tsász. 's Kir. Bízatosok) velek; mentől gyakrabban méregettük - ki egygyütt a' határ - lineát: annál több nehézségekkel állottak - elő; úgy hogy mind ez ideig (August. 10-dik napjáig) se engedtek volna ők által, szép szerént minékünk tsak egy talpallatnyi földet is: hanemha más-képpen láttunk volna a' dologhoz. Parantsolatunk érkezett t. i., hogy ne hajtsunk mi többé kontyos rokoninkra: egygyeznek, vagy nem egygyeznek velünk? hanem a' mint a' *Szisztóvi* Kötés' értelmével meg-eggyezőnek találjuk, vonjuk - ki a' határ-lineát, építtünk arra nagyobb, és kissebb örző - házakat *), 's azokat rakjuk - meg ele-

*) A' könnyebb szerrel készültt, kissebb, és egymáshoz közelebb lévő örző - házak, Tsár-

elegendendő fegyveres Néppel. — Kapitány *Boxich* Urra vólt bizva, az említett őrző-házak' helyeinek el-rendelése, 's azoknak fel-állíttatása, ki is el-készíttetvén azokat előre a' mi Tartományunkban, éjtszaka a' ki-jelelt helyekre vitette darabokban, 's frissen fel-állíttatta; úgy hogy három éjjel 15 erős őrző-házak lettek kézzen, a' *Klina* folyó vizétől fogva, *Korandáig*, melly két vizek ötöd-fél órányira esnek egymástól.

Kladushoz, és *Sturlichhoz* nem esnek távolabb az őrző-házak', 5—6 száz ölnyi melfzeségnél; még is a' Törökök, semmit se tudtak az építésből, egész virradtig. — *Kladusból*, az erdőre indulván jókor reggel néhány Törökök, fzemekbe ötlik eggy újj őrző-házunk, 's hát tsak hülédeznek belé; még inkább el-tátották pedig a' szájokat, midőn széllyel nézvén, látták a' több őrző-házokat is. Almélkodásokban, magokhoz szólíttották Embereinket, 's tudakozták tőlök, ha ott fogna é valósággal lenni már ezentúl a' határ-ízél, a' hol állanak most az őrző-házak? 's tud é abból valamit az ő részek-ről

Tsárdákoknak neveztetnek. Nem tsak hadakozás', hanem békeffég' idején is fel-állanak a' Török széléken, részünkről az őrző-házak, 's rakva vagynak katonák-kal, azért, hogy ennél fogva meg-akadályoztassék a' Török Országi portékáknak harmintzad nélkül való be-lapások, és a' Törököknek zsvánkodások.

ről lévő első Bíztoş, kit ők olly régtől fogva tartanak már ingyen. Midőn értenék, hogy *egy szó annyi, mint száz*, változhatatlanul úgy marad a' határ, a' mint szemlélik, hogy el vagyon intézve; nosza lóra kapnak vagy két százan, 's a' Basájokhoz mennek fótostól; annakutánna pedig az említett első Bíztoşhoz, ki most *Sturlichnál* táborozik, 's jelentik nékiek a' dolgot: de tsak azt vették feleletül mind egyiktől, mind a' másiktól, hogy tsendesen várják-el, a' mi válasz fog jöni *Konstantzinápolyból*. — A' *Sturlikhiak*, nem sokat tsudálkoztak épületeinken, melyek olly hopp hírével termettek az ő orrok eleibe; hanem inkább tsak azon reménykedtek: hadd ők magok vehessék még háznát az idén, általunk el-foglaltt termő földjeiknek. — Mi tartottunk tőle, hogy talán majd garabontzáskodni is fognak tselkedetünkért a' Török Bíztoşok; de látjuk, hogy éppen ez a' jó módja, az ő velek való határ-tsinálásnak: mert már most ők járnak mi utánnunk, 's kérnek benniünket, hogy hányunk határ-dombokat; mellyhez hozzá is fogunk leg-ottan, mihelyest megszünik az essözés, melly itten, ezen hónapnak első napjától fogva mindég tart, még pedig a' hegyeken hóval egyvelgest. — E' szerént, reménységünk vagyon, hogy minden órán előbb mozdúlunk innen táborunkkal, *Passinaluka*, és *Drexnik* (*Drezsnik*) felé. “

A' Ke-

A' *Kotyimi* Rájából (Vármegyéből), következő foglalatú betses Levél útasított hozzánk, ezen hónapnak 10-dik napján:

„A' melly *Törökök*, szélünkön, a' *Pruth* folyó vize partján, *Kubán* nevü helyben tartózkodtak vala egy időtől fogva azon okból, hogy által vennék tőlünk *Katyin* Várát, 's ennek Megyéjét; meg-únták végre a' sikertelen várakozást, és e' folyó hónapnak 6-dikán vissza húzták magokat nagy szomorúan *Foksn* felé. Míg *Kubánban* feküvének, el nem kerülheté a' Basa, hogy *Hámáni* póltzra ne emeljen egy Tisztet zabolátlan *Spahijai* (lovassai) közzül. A' dolog így történt: Tsalmás Szomszéd Uraimék által szoktak vala ide járogatni a' Rájába, holmi eleségnek bé-szerzése végett; de a' vaj, tojás, és juhok vásárlása mellett sok tsuprot törtek szokások szerént, úgy hogy panaszolni kéntelenítettett ellenek a' Föld-népe, *Generális Kantó* Úrnál, ki is, a' *Törökök'* további rendeletlenségeiknek el-távoztatására, két Hadnagy - allyat rendelt ki a' szélekre. Nagyon görbe szemmel nézték ezt, az *excessivus Fráterek*; 's a' lett belöle, hogy egy Aga öfze belzéli néhány maga-formákkal, hogy egy estve rontsának reájok alattomban örállóinkra, 's nyakazzák le őket mind egy lábíg. Ezen álnok szándékot olly titkon forralták magok között az öfzve esküdtek, hogy tsupán az napon mehetett az, a' Basa' fülibe, a' mellynek estvéjén kelle vala már annak végre-hajtatni.

Mind.

Mindjárt utánna látott a' Basa a' dolognak, 's rövid vizsgálás után ki is sült annak való-
sága, és hogy az említett Aga lett légyen
az indítója mindennek. Fogák tehát a'
Basa' parantsolatjából ő Agaságát, 's egész
ruhástól, és fegyverestől együtt a' mint
vólt, fel függeszték nyakánál fogva a' falu
közepén. "

Minémü buzgósággal hartzoltak Hazá-
jokért a' *Lengyelek*: annyi bizonyosságai
vagyunk ennek, a' hány viadaljaik vóltak
nékiek az *Oroszokkal*. Mert példásan meg-
mutatták mind azokban, hogy kélzek, éle-
teket hasznosan fel-áldozni édes Hazájoknak.
Illy Lélektől vezéreltetett *Podolsky Kaminietz*
Várának Kormányozó Generálissa is. Éppen
nálla ebédelt vala ezen Úrnál Júliusnak 29-
dikén, Tsászár-Huszár Regementbéli Had-
nagy *Bay* Úr, midőn egy Orosz Generális,
a' ki hat ezer Embert vezérelt, fel kívánta
Trombitás által a' Várat. Ennek, a' Len-
gyel Kommandans azt válaszolta: hogy
mivel nékie semmi parantsolatja nintsen
Királyától, a' Várnak által-engedése eránt;
tehát fogja is azt óltalmazni utolsó tsepp
véréig. — *Kotyintól* tsupán két órányira
lévén *Podolsky-Kaminietz*, mindég vártuk
az ostrom-ágyúk' meg dördülését; de e'
helyett, nagy álmélkodásunkra, az a' bizo-
nyos hír lövelten Augústusnak első napján
füleinkbe, hogy három hónapig tartó fegy-
ver-nyúgvást kötöttek a' hadakozó Felek
egymással. Az említett naptól fogva, való-
sággal meg is szüntek minden ellenségeske-
dé-

dések, mint ezt, az ide *Kotyinba*, hébe-
korba által-jövő *Mufzka Tisztek* bizo-
nyítják.

* * * * *

Az a' közönséges Lélek *), (*Spiritus publicus*), melly uralkodik *Nagy-Britanniában*, nem tsak arra birja ezen szerentsés Sziget' Lakosait, hogy készek legyenek, Hazájoknak áldozni bőv vagyonjaikból, mellyel meg-áldotta őket, szorgalmatoskodások után az Ég; hanem még az idegen Polgár-Társaságok' sorsát is érezteti velek, 's annak könnyebbítésére is hathatóssan buzdítja őket. — Sok jeles példáját adták ennek a' *Britannusok*, eleitől fogva. Adták közelébb, a' szegény *Lengyelekre* nézve is. Látták t. i. ezeknek nagy Izorongattatásokat, melly szerént, vagy egy-átallyában el kellene esni nékiek az új Konstitutziojoktól, mely-

*) Ez a' ki-fejezés, nem egészen esmeretes még mindenütt a' mi Nemzetünknel, 's ugyan azért talán nem is jól hangzik nemelly fülekben! De annál esmeretesebb, és kedvesebb hangú ki-fejezés lessz ez, mentől inkább fog terjedni a' két Magyar Hazában is, az a' nemes, és Haza-bóldogító tulajdonság, melly szerént, nem tsak magának kíván élni az Ember; hanem a' Köz-jóért is. Ez a' meg-betsülhetetlen tulajdonság értetik tudni-illik a' Közönséges-Lélek nevezet alatt.

mellyet maga a' Király, és a' Nemzet úgy alkotották szép tsendessen, mint az Ország' jövendőbeli boldogságának ingadozatlan talp-követ; vagy ha ezt nem akarnák, és senki nem segíthetne rajtok: egészen meg fognának emésztetni, egy nagy Hatalmas-ságnak ellene-állhatatlan ereje által. Ezen látás, könyörületességre hajtotta őket; azért is Júliusnak 31-dikén következő Hirdetvény tétellett az Újságok által közönséggé *London* Városában: „Augustusnak második napján nagy Gyűlés fog tartatni, *London-Taverne* nevezetű közönséges épületben, a' Parlamentom' Alsó-Kamarája' Tagjának *Smith* Úrnak előülése alatt. — Tzéllya lesz ezen Gyűlésnek, a' maga Konstituziójáért hadakozó *Lengyel* Nemzetnek fel-segállése. — Nagy számmal sereglettek öltve, a' ki-hirdetett napra, és helyre, minden rendű vagyonos Személyek; Papok; Kalmárok; Bankirok 's a' t., kik mindnyájan szép summák' adására kötelezték magokat, saját kéz irások által; úgy hogy kevés idő alatt sok ezer font Sterlingre reá ment az alamisna. — A' Fő Polgármester (*Lord Mayor*), és a' két Fő Törvény-Birák (*Sheriffs*) száz száz aranyat ajánlottak. — Egy híres Fazekas Mesterember. — *Vedgrood* nevezetű — Levelet irt a' Gyűléshez, mellyben jelentette, hogy ő, sok foglalatosságai miatt személynem meg nem jelenhetett; hanem ímé küld magáért száz font Sterlinget, három Fiajért pedig mindenikért ötven

öt-

ötvent *). — Nem tsak Londonban, hanem Manchester, Birmingham, Sheffield, Bristol, Bath, Liverpool, Edinbury, Glasgow, 's más Városokban is tartattak illyetén Gyűlések. — Már ugyan késő a' segedelem; minekutánna a' segíteni való erő egyszerre meg-szűnt végképpen munkálódni: de tsak ugyan a' Nagy-Britannusok' ezen ditső tselekedetének, örökre fenn-marad az a' hafzna, hogy abban, minden más Nemzetek, egy szép követésre-való példát találnak.

Második József Császár' emlékezetét újjítja-meg nállunk, a' Svéd Országi Igazgató Hertzegök' rendelése, melly szerént mindenütt meg-hirdettetett a' Svéd Tartományokban, hogy valaki ezentúl könyörgő Levelet adánd-bé a' Királynak, térdet ne hajtson; mivelhogy ezen tisztelet egye-

*) A' font Sterling, nem vertt pénz Nagy-Britanniában (valamint a' kurta tallér Magyar Országban); hanem tsak a' képzelődésben vagyon. Mintegy kilentz forintból álló summa értetik alatta. — A' font Sterlingnél, egy húszad résszel több a' Nagy-Britanniai Arany-pénz, melly, azért neveztetik Gvineenek, mert az efféle arany-pénzek, olly arany masszából verettek leg-elsöben, melly, Afrikának Gvinea nevezetü Tartományából hozatott.

egyedül Istent illet.

— — — — —
— — — — —

A' Lingenfeldi Levél' folytatása.

August. 4-dikén, reggeli 8 óra előtt nagy lárma esik, hogy jő az Ellenség. Mindjárt hallatott mindenfelé az únszolás' szava: *Talpra Legények!* Nem is tölt belé fél óra, hogy már fegyverben állott az egész Sereg, 's nagy bátorsággal várta az Ellenség' érkezését. Örült H. *Hohenlohe*, ezen vitézi nemes kélzségnek. Azonban hamis volt a' lárma, és hihető, hogy csak próba-lárma lehetett. — August. 5 dikén, a' még hátra lévő prédát hozták el Huszárjaink *Riltzheim*ből, mellyet el-adván nagy óltsón, *magnum áldomás biberunt*. Csak azt sajnálták, hogy észre nem vehették: mi lappangott volt egy tsürben a' széna között. Oda bújt t. i. egy Fr. Oberllieut. 60 ezer R. forintal, 's éjtízaka szelelt-meg olstán. — August. 6 dikén felkerekedtünk a' *Lingenfeldi* Táborból, melly napkelet felé két mértföldnyire esett *Landau*hoz; 's jöttünk *Ober-Essingen*be. (Ez, napnyúgot felé, egy mértföldnyire (nem félóránnyira, mint a' 248-dik lapon olvastatik) vagyon *Landau*hoz). Ide érkezett hozzánk a' H. *Conde'* vezérlése alatt lévő ki-költözött Frantziák' Serege. Egy forma ruhában jár ez, a' velünk ellenkező Frantziákkal; hogy tehát meg lehessen ezektől különböztetni: zöld tölgyfa ágat visel a' kalapja és kaskétja mel-

mellett. — Auguft. 7-dikén, Visgálódóink 4 Fr. Katonákat fogtak - el *Nusdorf* nevü helységben, a' hol ezek fegyver nélkül dolgoztanak. - Mivel a' hadi törvények szerént nem lehetett őket úgy nézni, mint hadi foglyokat; tehát vissza küldötte azokat Hg. *Hohenlohe*, egy Trombitás által. De a' mint meg-füta volna ez a' trombitáját, hűsszor löttek reá a' Fr. Nemzeti-Gárdisták; mellyre nézve, kéntelenítettett a' Trombitás vissza térni, 's a' vele völt Fr. Katonák el-szaladtak tőle. Ezen embertelen tselekedetet, egy kemény hangú Levél által adta tudtára H. *Hohenlohe* a' *Landau* Kommendánsnak. A' katonai nevezetre méltatlan Zsiványoknak nevezte Levelében a' Nemzeti Gárdistákat; 's olly fenyegetés alatt kívánt elégtételt, hogy ha meg nem fogja büntetni a' Kommendáns a' maga Nemzeti-tsordáját: tehát ő Hcége, hatalmat ad Vitézeinek, hogy valamennyi Nemz. Gárdistákat kezekre keríthetnek ezentúl: mind aprítsák-le. Meg-irta néki végezetre, hogy haszontalan válasszolna az ő Hcége' Levelére; mert azt csak hitesse-el magával, hogy a' mint el-küldi: úgy fogja vissza kapni a' válasszát. — Auguft. 8 dikén, *Neustadt* alá szállottunk, már 2 mértföldnyire *Landau*tól. Innen, *Brisgauba* küldötte Vezérünk, a' H. *Conde*' Seregét, Hertzeg *Eszterházy*hoz. — Auguft. 12 dikén, ismét két kis mértfölddel jöttünk messzebb *Landau* tól. Ezen hónapnak vége felé fogunk egyesülni a' H. *Braunschweig*' Seregével.

Egy

Egy *Konstántzínápolyi* Levélből azt olvassuk, hogy ama híres *Kotzi Basa*, a' ki Ts. Kir. Obester fővel lett vala Törökké, *Konstántzínápolynak Galata* nevű külső Városában meg ölettegett a' maga Keresztyén szolgálai által. Eggy Török szolgálja is volt néki, de ezt meg ölték előbb a' gyilkosok az Ura szeme láttára, 's úgy mentek osztán magára a' Basára. Ketteje a' gyilkosoknak, kézbe került vólt már Júl. 25-dikén: de a' harmadik, a' ki született *Franzia*, el szelelt *Smirna* felé, a' lopott pénznek nagyobb részével.

Csongrád Vármegyéből. — „Hála Istennek, itt is oltsó a' búza, a' szalonna; az aratás is bőv, tsak hogy arra az egyre nekünk is panaszunk van, hogy a' ruha, kiváltképpen a' lábbeli felette drága. Mert el járja a' szegény ember a' mesterembereket, alig tud kapni tsizmát, vagy botoskört, ha kap is, az mód nélkül drága; úgy hogy egy pár botoskorért kéntelen 17, és 20 garast is adni.

A' Magyar Hírmondó' most folyó II. Szakaszának 147-dik és 148-dik oldalán esett hibákat, következő módon méltóztassanak az Erdemes Olvasók meg jobbitani:

Landau, Schwetzingenhez nem két mértföld, hanem hat. Schwetzingen, Manheimhoz jó két mértföld, nem más fél óra. A' Manheimi hidra került tsapat-reggelre táborba szállott, túl a' Rajnán 5 (nem 1) kis mérttföldnyire. Lingenfeld 2 (nem 1) mérttföldnyire fekszik Landauhoz. Ober-Essingen is egy kis mérttföldnyire esik Landauhoz, 's nem fél óránnyira.

(*Eggy Árkus Tóldalékkal.*)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hirmondónak*, Augustus' 24-dik napján, 1792-ben költt árkusához.

A' melly *Göttingai Levélnek* egy részét béiktatánk *Hirmondónk'* O. *Ark.* közölyük most belölle a' még el-maradott részt is, melly így következik:

„A' mi vólt hajdan *Athéné* az elmés Görögöknél, a' ma *Göttinga* a' találmányos Németeknél. Mert ámbár azt egytallyában nem erőssíthetem, hogy a' tiszta böltsességnek, és a' dolgok' velejére ki-ható okoskodásnak termékeny magvai, egyedül ide gyűjtetenek vólna öfzve; annyit mindazonáltal másoknak minden meg-sértések, és kissebbítések nélkül állíthatok, hogy *Apolló* és *Minerva*, minden más Német Országí tanuló Társaságok felett eztet választotta, a' maga kívánatos lak-helyéül. Nem is tsalatott-meg választásában, mivel itt a' Tudományoknak tsak nem minden ki-gondolható nemei gyönyörűen virágoznak. — Nagy tökéletességre lépett itt a' Törvénytudomány, mellyben, hogy másokat kész akarva el-halgassak, halhatatlan nevet szerettek magoknak *Pütter*, és *Böhmer*. — A' tökéletesség' hasonló magas poltzára hágott a' *História*. Ki nem hallotta hírét a' nagy *Gatterernek*? a' ki a' mellett, hogy

a' Világnak nevezetesebb részeiben történt minden dolgokat elmésen meg-rostálva, és jó rendbe szedve ki-adott, nem csak a' *Diplomatikát*, *Heraldikát*, *Genealogiát*, és *Numismatikát* öntötte, a' Tudákosoknak szoros mesterségek szerént, egymásból folyó tudományba; hanem e' mellett, a' Föld' le-írásának tudományában is egészen új *Epochát* formált. — Hát *Spittlerről*, mit mondjak? Igazabbat nem mondhatok, mint ha azt állítom, hogy őtet a' Természet mondva, és valóságos remekül készítette Historikusnak. Valójában bajosan is lehetne ennél jobb érzésű, és kellemetesebb választású Tanítót találni, a' ki a' Történeteknek különbségeihez képest most szánakozó könyhúllatásra, majd vidám mosolygásra indítja fel érzékeny szivü halgatóit. A' mióta őtet halgatom, azóta vagyok tökéletesen meggyőződve arról, hogy a' História az életnek valóságos tanító Allzonya. Esmeretesebbek a' Theológiának különb-különb nemeiben: *Plank*, *Tychsen*, és *Eichhorn*; a' Spekulatív Philosophiában, és nevezetesen a' Morálban: *Féder*, a' kinek ábrázatián lévő legkissebb vonásai is, a' leg-tisztább, és józanabb Morált árúlják; a' Mathésisben *Kaeszner*; a' kötött, és kötetlen Görög, és Deák ékesen szóllásban *Heyne*; a' Politikában, és Statistikában *Schlötzer*; az Oekonomiában, Kamarához tartozó Tudományokban, és Technológiában *Beckmann*; a' Physikában *Lichtemberg*; az Anatómiában *Wrisberg*; a' Chymiában *Gmelin*; a' Physiologiában, és természeti Históriaiban *Blumenbach*; a' Chy-

rur-

rurgiában *Richter*; a' szorosabb értelemben vett Orvosi Tudományban *Stromeyer*, mint sem ezekről tsak egy szót is többet ide ragasztanom szükséges volna. "

Ezen tárgyról szól, az itt következő Levél is:

„Azt kérdik az Urak, kik most a' hiresebb Professzorok Göttingában? *Plank*, a' Theologiában; *Pütter*, *Böhmer*, *Meister*, a' Juridikában; *Richter*, *Blumenbach*, *Gmelin*, *Wrisberg*, *Stromeyer* az Orvosi rendben; *Kaestner*, *Gatterer*, *Feder*, *Heyne*, *Schlötzer*, *Meiners*, *Spittler*, *Eichorn* 's a' t. a' Philozophikában — ezek, kétség kívül, legmesszebbre terjesztették már hireket, és neveket. — De mikor a' volna a' kérdés: kiket szeretnék leg-inkább hallgatni? akkor egy kevéssel máskép' kellene őket rendelni. En, tsak azokról szóllok egy két szót, a' kiket hallok. *Heynenál*, *Litteratura Graecakát* tanúlok. Nem egy könnyen lehetne valakit találni, a' ki ebben jártosabb volna nállánál; sem a' ki a' Régiség' betses maradványival jobban meg tudná esmérteni Hallgatóit. Olvasása nem igen gyönyörködtető, de nem is unalmas. A' dolgoknak különbözősége, 's újsága, lehetetlen hogy kedvet ne adjanak a' hallgatásra annak, a' kinek efféléhez érzése vagyon. Tsudálkozásra méltó benne a' szépről való kényes ítélete, melly leg-inkább ki-tetszik a' Poéták' magyarázásában. — *Eichorn*, (kitől a' XII. Profétákat hallok) szintén olly alkalmas a' Zsidó Régiség' fejtésére, mint *Heyne* a' Görögre. Nem tsak érti, hanem érzi is, a'

mit magyaráz. Elő-adásában sints semmi hiba, egy kevés *monotonian* kívül, mellyet könnyen ki-pótol annak belső szépsége, a' mit mond. — Leg-kedvesebb elő adása van *Spittlernek*, 's ugyan azért leg-örömes-tebb is hallgatják őtet az itt tanulók. De tudva vagyon munkáiból, hogy elő-adásának belső érdemére nézve is, a' leg-jobb Történet-írók között vagyon néki helye. En az *Universalis Históriát* hallom tőle, 's mennél tovább járom, annál inkább nem győzőm tsudálni, hogy a' Históriát, Filozofiát, és Politikát olly helyesen tudja egymással elegyíteni, 's gondolatit olly szépen elő-adni. — *Bürger* is Professzorom az Aesthetikában. Igen ért a' dologhoz. Ha valamely versnek deklamálására kél a' dolog, ott már egészen Poéta. — Ama' hires *Schlötzert* is járom. — A' mi az Universitást átallyában illeti, mindenek' itélete szerént, Királynéja lessz ez, minden Német Országinak mind addig, még a' most élő nagy Tudósok lessznek ékességei. A' Tanulók itt is, valamint minden protestáns Universitásban, különös betsületben tartatnak. Felölök azt is állítják, hogy magok' viselete leg-közlelbb járúl ahoz, a' mit *finom ízlésnek* (*feiner Ton*) neveznek. Az itt való Kir. Könyvtár is nem kevés ékességére van az Universitásnak; de nem is kevés hasznára. — Alig lehet eléggé ditsérni azt a' készséget, mellyel a' Tanulókkal közöltetnek a' szebbnél szebb könyvek. Például szolgálhatnának akárhol is Bibliothekáriusaink a' nyájasságban. — Nekem leg-alább, egyik fő gyönyörüsé-

gem

gem *Göttingában*, a' Királyi Könyvtár. — Minden időbéli, 's minden Országból nagy Embereknek munkáikhoz hozzá juthatok itten " 's a' t.

Göttingából, Auguft. 6-dikán.

„Egy Hazánkfia, következő verseket írta, kevés ideig itt mulatott Gr. *Teleky József* ō Excel. jának tiszteletére:

Itt e' Tudományok' szenteltt Városában,
Hol Hazámtól távol, másik Athénában,
Bölcs Minerva bizván Kedvesi' karjára,
Vezet az Igazság' mennyei útjára;
Míg Te, Nagy Gróf! ezer fényes tisztség között,
Mellyre Közjó, érdem 's fő rend le-kötözött,
Nem győzvén nagy Lelked' leg-nemesb láng-
Melly örök hívségben él Urániával (jával,
Le-tenni a' pompát 's rangot nem kímélled,
'S tudós Músáinkat tisztelet Személlyed:
Engedd, Nagy-lelkű Gróf! itt, e' nap'
fényével,

E' drága Szerentse' édes érzésével,
Hadd jelentse szivem egy rebegő szóval,
Hogy tartozik Néked örökös adóval;
'S hogy, bár bölts letzkéid' buzgó tanítványa
Soha méltatlannak a' temjént nem hányja;
De könnyen hevülvén Virtus' Szerelmére,
'S szép tetteid korán jutván értésére;
Régen emelt immár Oltárt nagy Nevednek,
Mellyen titkon áldoz örök érdemednek.

Jelentések és Tudósítások.

Két rézre metzsett kép került kezünkbe a' napokban. Az egyik Gróf Teleki József ō Excellentiája' képe, mellynek kerületjén következő körül írás olvastatik: *Josephus*

phus. S. R. I. Comes. Teleki. de Szék. Leopoldi. II. Aug. Camerarius. Cottus. Ugocha. Supr. Comes. alatta pedig ezek: *Non est mortale quod opto.* A' metzés alá azon Meftereknek nevei vannak fel-jegyezve, kik a' képet kifzítették, úgy mint Kreutzingeré, a' ki rajzolta, és Adamé, a' ki 1797-dik elztendőben metzette azt. A' másik Kép néhai Gróf Károlyi Antal Ő Kget. ábrázollya a' Magyar Testörző Sereg forma-ruhájában. *) Felső és alsó részén a' képnek szemléltetnek; a' néha Gróf Ur' nemes tulajdonságait, 's méltóságait jelentő ábrázolások; a' Károlyi familiának tzimere, és az *Etsedi* rét, mellynek nagy részét maga költségein száraztatta-ki az Istenben boldogúlt Méltóság. Alól ezen három szók vannak fel-metzsche: *Comes Antonius Károlyi.* alább: *Weickert pinx. Cl. Kohl Sc. Viennæ 1792.* Az első kép 8-tzad rétre, a' második 4-edre van metzsche; egyiket se lehet pénzen meg szerezni. Rövid idő múlva, mi is kedveskedünk egy Jóakarónknak szíveségéből, boldog emlékezetű öregebbik Gróf Ráday Gedeon Tudós Hazánkfiának rézre metzsett képével, melly a' Magyar Hírmódonak II-dik Szakafza elejbe fog köttetődni.

Ná-

*) Nagyobb formában vagy on ez a' Képe ő Kegyelmeiségének, 's más forma tökéletességgel is készült, mint az, mellyről a' Hadi és más nevezetes Történetek 5-dik Szakafzának 257-dik lapján emlékeztünk

Nálunk ki van már 3 Vármegye réz táblára metzve; úgy mint Pofony, Vas, és Bihar Vármegyék. Mai nap adjuk Beregh Várm. Mappáját a' Mettzőnek, nem sokára pedig Somogy, Báts 's a' t. Vármegyékét. Ezen mappáknak kiadásokról, más alkalmatossággal bővebben fogjuk a' két Magyar Hazát tudósítani.

Két kötet jött már ki *Shakspeare* híres Anglus Poetának munkáiból, következő titulus alatt: *The Dramatic Works of Shakspeare. Revised By George Steevens. London. Printed By W. Bulmer And Co. Shakspeare Printing-Office, For John And Josiah Boydell, And George Nicol; From the Types of W. Martin. 1791 in folio öt öt képekkel minden kötet.* — A' képek a' *Shakspeare Gallery*-ben lévő rajzolatok után vannak igen finomúl ki-metzve. A' *Shakspeare-Gallery* egy nagy templomhoz hasonló épület Londonban, mellyet Boydell nevű Anglus Rajzoló és képekkel kereskedő építtett 1788-dik esztendőben. Mint egy 50 ezer forintokba került. All, három 40 lábnyi magasságú szobákból, mellyekbe felülről jön bé a' világság. Ezen szobákban tsak az olyan rajzolatok függesztettek-fel, mellyeket *Shakspeare* teátrumi munkáiból szedett gondolatok szerént készített *Boydella*' leg híresebb Anglus képírók által. A' ki festett képeket rézre metzettek nagyobb és kissebb formára: a' nagyobb formájú metzések a' szobáknak ékeiségeire valók, a' kissebbek pedig

dig Shakspeare könyveibe köttetődnek. — Minden kötetnek 80 forint az árja, a' nagyobb és kisebb rajzolatokkal együtt. Az egész munka 20 kötetekből fog állani. A' betűk a' jobb íz szerént vannak meztve, 's tsekély itéletünk szerént, felül haladják azok ama' Nagy Mesterek *Baskerville*, *Ibarra*, *Dido*, *Bodoni* különös szépségű betűket. A' papiros, festék és a' nyomtatás, mind meg annyi remek munkák. Azt gondolná már az ember, hogy az ilyen, ezer hat száz forintba kerülendő munkának, kevés vevője fog lenni? Éppen nem: mert tíz ezren praenumeráltak arra a' tudományokban és a' szép mesterségekben gyönyörködő Anglusok közzül. Bétsben, tuetunkra, ez ideig tsak két nyomtatvány költ - el ezen munkából.

Pápa, Aug. 9-dik napj. Jó Istenünk kegyelméből el készítettem már a' harmadik Oskolai Munkátskámát is illy tizimmel: *Phaedri Fabulae Imitationibus Hungaricis, Universis Grammatices, Poeseos, et quibusdam Rhetorices Praeceptis, item Lexico Latino - Hungarico adornatae 's a' t.* Mellynek el készítésében ezeket tselekedtem.

1.) A' *Phaedrus* Textusát el készítettem a' Hoogfráten, mivel e' leg közönségesebb, ki adása szerint: úgy mindazáltal, hogy mindenütt alól a' Nóták közt, a' *Burmann* elmés *Recensióját* is oda tettem, hogy kinek mint tertzik olvasni, vagy Tanítványival olvastatni, akképpen tselekedhessen. — Némelly, de tsak a' leg szükségesebb, és a' Gyermekektől is könnyen meg érthető Nótákat, meg hagytam a' Textus alatt, — a' mik pedig ott nintsenek, azok a' Szótárba, sokkal alkalmatossabb helyen Magyar Magyarázattal fognak elő adatni.

2) Má-

2.) Második része ezen kézbéli Könyvetskének fogja elő adni, a' Magyar követő példákat (Imitationes) a' mellyek mind meg annyi Stilusok gyanánt fognak szolgálni, hogy azoknak Deákra leendő fordításával a' Tanulók, nem tsak a' Compositionban (Syntaxisban) gyakoroltassanak, hanem egyfzersmind, a' mi a' fő tziel, a' Phaedrus Stilusához szokjanak. — Ezek után lesznek némelly Magyar mustra — Periodusok, levelek, 's kis Oratiótskák, azoknak meg világosítására, a' mellyeket a' Grammatikához, a' Rhetoricából által vettünk.

3.) Harmadik része ezen Könyvetskének az úgy nevezett Grammatika, és Syntaxis Magyarúl. — Az Elementáris Grammatikát kí adtam már a' Langiuszal: e' pedig lesz egy sokkal bővebb, 's tökéletesebb Tánítás, a' millyent kíván t. i. egy Syntacticum Auditorium, a' hol Phaedrust, Corneliust 's Cicerót is olvassák. — Éltem a' leg nevezetesebb Grammaticusokkal: Cellariussal, Schellerrel, és Bröderrel. — Ide tettem a' Poësis Reguláit is Magyarúl. — Ugyan ide tettem a' Rhetoricából, a' Periodusokról, Levelek, 's kis Oratiótskák írásáról való Tudományt is, hogy Gyermekeink, minél előbb a' Gondolattyaik fel tételére (Conceptus) a' mellyre az életben olly nagy szükség van, szoktathassanak. Ugyan ide tettem, a' Trópusokról való egész Tudományt is, mivel e' nélkül, leg alább én úgy itélek, három sort is alig lehet értelmessen az Auctorokból olvasni, — és tsudálok, hogy ennek tanulásával annyira el késtek Tanulóink.

4.) Utolsó része ezen Könyvetskének lesz a' Deák — Magyar Szótár, a' mellyben nem tsak minden Phaedrusban elő forduló szók, hanem a' nehezebb Phrasések értelmei; 's más, a' Könyv meg értésére tartozó dolgok is, meg lesznek magyaráztatva. — Egy szóval, ollyan Oskolai Könyvvé igyekeztem Phaedrust tenni, a' mellyből, mind a' Tanítók, mind a' Tanulók, minden tzéljokat, a' Deák Nyelv értelmesen, könnyen, 's hasznosan lehető tanításában 's tanulásában el érhessék.

Kérettetnek annak okáért általunk alázatossan az Oskolák Erdemes Gondviselői 's Tanítói, hogy ezen Köz Jóra tzelozó igyekezetünket elő segélleni méltóztassanak, nem ugyan Előfizetéssel, hanem tsak arról való Tudósításokkal, mitsoda Oskolák, 's mennyi Nyomtatványt kívánnak Tanulóik számára. — A' Tudósítást tehetik ide Pápára Zsoldos György Kompaktor Urhoz. A' Munka, husz árkuson valamivel talán fellyül lesz: mindazáltal nem fog drágább lenni, mint az eddig kézbe forgott Hooftráti Phaedrusaink voltak, — mint egy negyven kr.. Minden tizedik Nyomtatvánnyal ingyen fogunk szolgálni. Melly érdemes Tudósításaikat, ha jó idejében velünk közleni méltóztatnak: ugy igyekezünk, hogy Leopoldi Pesti Vásárra a' Munka kész is legyen, kézhez is mennyen. A' ki talán azt fogja gondolni, hogy Munkánk eránt való reménységében meg tsalattathatik: azt ezen emberséges vóltunkról tesszük bizonyossá, hogy munkánkat, mint sem valakinek terhére légyen, a' jelentendő Nemtetszés után, jó szívvvel vissza vesszük. — Én pedig magamat az Oskolák esmerői 's szeretői reménylett jó hajlandóságaikban ajánlom.

Márton István Pápai Professor.

Hatvany István Úr, a' Felsőges Királyi Helytartó Tanács' Protokollumának Tisztje, 's Tekéntkes N. Zabóich és Bihar Vármegyéknek Törvényes Tábla Bírāja, szándékozik Teátrómra való vig, Erzékenyítő, szomorú, 's Hereikus Játék Darabokat az éltendőnek 4 fertályaihoz képest, négy szakaszokban ki-adni, mellyeknek mind egyike legalább is 8 árkusból fog állani nagy 8-ad rétbén. A' Darabok réllzerint Eredeti, réllzerint pedig Frantzia, Német, 's Anglia nyelvekből fordítattnak, vagy tulajdon magától készítettnek Hatvany Úrtól, a' ki azoknak ki nyomtatások eránt olly egységre lépett a' Könyvnyomtatóval, hogy az egész éltendőre, és így négy szakaszokért, egy Rhénes forint.

Forintot, és 30 krajtzárral meg fog az elégedni; elég jutalmát tartván abban ha ez anyai nyelvnek és a jó erköltsnek gyarapítására tzielő munkái mindennütt azon az egy forma árron olvastatathatnak, a mennyibe azoknak nyomtatása fog kerülni. — Az Elő-fizetésnek leg felyebb Novembernek 1-ső napjáig lesz helye, 's a' t. első szakasz a' Pesti Leopold napi Vásárra leszén készen. A' többi szakaszok is a' következő Pesti vásárookra készülnek el. Az Előfizető Uraságoknak, 's Affzonságoknak Laifroma a' második Szakasz' elejbe fog tétetödni. Következnek az elő-fizetést magokhoz yévö Uri, 's más karban lévő személlyeknek nevei: Balassa Gyarmaton, Madáts Fiskális; Bétsben a' Magyar Hirmondónak Irói; Befytertze-Bányán, Hernögger Professor; Budán, Pesten, Kassán, Stróhmajer Könyváros; Debrerzenben, Milefz Professor; Egerben, Tek. Sághi Ignázt, T. N. Heves Várm. Not. Eperjesen, Kollár Könyvkötö; Eszéken, Klinger Könyvkötö; Fejérvárott, Lang Könyvkötö; Györött T. T. Róth Mátyás Evag. Préd. Ketskeméten, Farkas Professor; Késmarkon, Potkonitzky Professor; Komáromban T. T. Pétzeli Ref. Préd. Losson-tzon, Rozgonyi Professor; Miskoltzon, Komjáthy Professor; Nagy-Szombatban, T. Végh Antal Difr. Tábla Protokollista; Nagy-Károlyban T. T. Hannlik Professor; Nagy-Váradon T. T. Szaklányi Ref. Préd. Pelsützön Tek. Márjásy Ur, T. N. Gömör Várm. Vice Ispánnya; Pétsset, Vajdinger Könyvkötö; Posenban ' Löve Könyváros; Sáros-Patakon Szombathy Professor; Sopronban, T. Mártony Polgár Mester, Szigethen, Wofzár Patikárius; Szombathelyen T. T. Szekér Joákim, Sz. Ferentz Szerzetében lévő Atya; Ujj-Palánkán, Jankovits Könyváros; Ungváron, fő Tiszt. Bacsinszky Kanonok; Temesváron, Lachner Könyváros; Zágrábban T. T. Dubinszky, a' Seminárium Vice Rector. Kolosváron, és Szebemben Hochmeister Könyváros U r a k n á l.

Nem régeu a' Magyar Museum' II. kötetjének III. Negyedje is ki szabadult a' sajtó alól. Fogtatyá ez:

I. Gr. Teleki József, Gr. Gvadányi József, Baróti Szabó Dávid, és B. külömbféle Versei. II. A' Magyarokhoz, írta Virág Benedek. III. Fels. II. Leopold Királyunk halálára, ír. Bar. Szabó Dávid. IV. Anyos Pálhoz, ír. Kreskai Imre. Felelet, Batsányi. V. Versegí Társunkhoz, ír. Bar. Szabó Dávid. VI. Jéremiás keservei, ír. Virág Benedek. VII. Az emberi életről (folytatás) ír. Gr. Teleki József. VIII. Olfzián, ír. Batsányi. IX. Beszéd, melyet néhai Gr. Károlyi Antal, Szatmár Vármegyei fő Ispáuy. 1784 esz. Kis - Asszony Hav. 1-ső nap. a' Szék - ujjítás előtt az egybe gyűltt Rendekhez tartott. X. Régi Magyar Történetek. XI. A' Muzsikáról. XII. Beszélgetés. Juno, Szemiramis, Aspázia, Livia, és Ersébet Angliai Kárályné (Lásd: neue Göttergespräche von C. M. Wieland) XIII. A' Magyar Koronáról III-dik Elmélkedés. — Egy Levélnek töredéke, mellynek oda megy ki az értelme, hogy a' Nemzenek nagy része nem kap még az olvasáson. — Panaszos Érzékenység Séllyei Nagy Ignázt első Székes Fejérvári Püspök pusztára sír - halmáról, írta Virág.

Az itt következő Könyvek tsak most akadtak kezünkbe :

A' Magyar Szent Koronának és az ahoz tartozandó tárgyaknak Historiája. Mellyet sok régi, és újjabb irásokból ki jegyzett, rendbe szedett, meg világosított, s kedves Hazafiainak hasznokra közön-ségessé tett Decsy Sámuel, a' józan és orvosi tudományoknak Doctora' és az Oderai Francofurtumi Királyi tudós Társaságnak Tagja. E' Könyvnek az ahoz tartozó színelte képekkel együtt, az árra 4 forint. Bétsben, Nyomtattatott Alberti Ignázt, K. Szabados Könyv - nyomtató műhelyében, 1792-dik esztendőben. Nagy 8-ad rétb. 589. old.

Virgilius Éneássza, kit Blumauer Németre Travestált, most Magyarossan Szalkay Antal Úr által öltöztetett. Első rész. Bétsben, Nyomtattatott Alberti Ignázt betűivel 1792. Kis 8-ad rétb. 128 old.

Elev-

Elevtherii Pannonii Mirabilia fata dum in Metropoli Avstriae famosi dvo libelli Babel et Ninive in Lucem venissent. Cvm notis Ioannis Pantophellii AA. LL. Et. SS. Theol. Baccalavrei ad Calcem libri adnexis 1791. Nagy 8-ad rétb. 290 old.

Modus Fundum Publicum constituendi ad mentem Art. 21. et 67. anni 1791. elaboratus, Dissertatione de exstirpanda Usuraria Pravitate, et ad hunc finem condendis legibus creditus. Pro Regno Hungariae Partibusque eidem adnexis, et Magno Principatu Transylvaniae. Pestini, Typis Francisci Augustini Patzko 1791. Nagy 8-ad rétb. 96 old.

Idealis Institutorum Facultatis Medicae Pestiensis Adumbratio. A Ferdinando Carolo Stipsics, Philosophiae et Medicinae Doctore, in Regia Scientiarum Universitate Pestensi Infitutionum Medicinae Professore Publico Regio, simul Liberae Regiaeque Civitatis ejusdem nominis ordinario et primario Physico exhibita. Pestini, Typis Francisci Augustini Patzko, 1791. Nagy 8-ad rétb. 106 old.

Institutum Diplomatico-Historicum Incltyti Regni Hungariae Regnorumque, ac Provinciarum Sacrae illius Coronae Juribus obnoxiarum, sublimioribus auspiciis excitatum adumbrat, Nobillissimis Patriae Civibus offert, Eosque in meriti partem honorificentissime provocat Martinus Georg. Kovachich Senquiciensis. Stultissimum est, existimare omnia iusta esse, quae scita sint in Populorum Infitutis, aut legibus. Cic. de LL. I. 12. Cum approbatione Revisoratus Gremialis. Pestini, Typis Mathiae Trattner. 1791. Nagy 8-ad rétb. 221 old.

Meg-Hamisítatott Mértéke az emberi Polgárságban találkozható valóságos elsőségnek 1790. Nagy 8-ad rétb. 32 old.

Hacquet's neueste physikalisch-politische Reisen in den Jahren 1788, und 1789 durch die Dacischen und Sarmatischen oder Nördlichen Karpathen. Nürnberg, im Verlag der Raspischen Buchhandlung. 1790, két Tómus. Sok képekkel.

*Ezen jó könyveknek tzimeivel kívántuk meg-
esmertetni az Erdemes Olvasókat :*

Timaei Sophistae Lexicon vocum Platonidarum. Ex Codice manuscripto Sangermanensi nunc primum edidit, atque animadversionibus illustravit David Ruhnkenius. Editio secunda, multis partibus locupletior. Lugd. apud Luchteman, 1789, 296 old. Nagy 8-ad rétb.

Aktenmässige Nachrichten von der neuesten philosophischen Synode, und von der auf derselben abgefassten allgemeingültigen Concordienformel für die philosophischen Gemeinden. Herausgegeben von Isonomiophilus, Bürger des philosophischen Freystaats. Frankfurt und Leipzig 1791 195 old 8-ad rétb.

Sechs Fastenpredigten, als ein Beytrag zur Beförderung des praktischen Christenthums, von einem Katholischen Weltpriester Heidelberg 1791, 132 old. 8-ad rétb.

Wie der Geschlechtstrieb der Menschen in Ordnung zu bringen, oder wie die Menschen besser und glücklicher zu machen, von Dr. Bernh. Chr. Feust, gräflich Schaumburg Lippischen Hofrath und Leibarzt mit einer Vorrede von J. H. Campe Braunschweig 1791. 226 old. 8-ad rétb.

Ueber die Bildung des Volks zur Industrie, von Arnold Wagemann. Göttingen. I. Theil, 1791 364 old. 8-ad rétb.

Neuer Schauplatz der Natur, oder Beyträge zur Verherrlichung Gottes, und Verbreitung nützlicher Kenntnisse, in einem freyen Aufzuge des Plüschischen Werks mit den neuesten Bemerkungen der berühmtesten Naturforscher bereichert, und durchaus verbessert. Nürnberg, und Altdorf. III. Theil 1790 — 91.

*
A' Tsász. és Kir. Könyvtárnak Örzője (Custos) fő Titzt. Denis Udvari Kanátsos Úr, nem régen Sz. Agostonnak nyomtatásban még ki nem odatott Irásaira akadt az Udvari Bibliothékában, mellyet azonnal le irt, 's szükséges jegyzésekkel
meg

meg is bővített. Ezen betses maradványát a' Sz. Átyának, következő tzim alatt botsáttya világ elejbe Nemes Trattner Udvari Könyvnyomtató: Saneti Aurelii Augustini Hipponensis Episcopi Sermones Inediti, Admixtis quibusdam Dubiis etc. in folio, azon formában, mellyben Sz. Agostonnak munkái jöttek ki Párisban. 20 és fél-árkusból fog állani, az árra 1 forint.

* * *
Po'sonból tudósittatunk, hogy Fleuri Apátur-nak Történetes Katekizmusza valakinél kéfzen van kéz-írásban, 's tsak a' jó környül-állásokat várja, azonnal világra botsátja azt. — Federfzennek erkölfti könyvetskéje-is munkába vagyon, 's kéfzen lesz nem sokára.

* * *
Sok vizsontagságairól esmértes Báró Trenk Fridrik, egy hónapos Iráft kezdett nem régen ki-botsátani, következő homlok irás-alatt: Trenks Monathschrift für das Jahr 1792. Altona. az 1-ső kötet már ki jött, mellyben sok nevezetés dolgok találtattnak.

* * *
Holtzinger Ferentz Bétsi Kereskedőhöz egynehány száz mázsa len érkezett a' napokban Amerikából, Amsterdám Várossán keresztül. Ezen Amerikai len ki van tisztán gerebjélve, 's tsumóksba elkészítve, úgy hogy azokat a' jó Gazdaszonyok mindjárt guzsalyaikra köthetik. Mivel ez mindenlenek között leg finomabb, és erősebb; azért a' belőle fontt szálók, 's azokból szütt váfznok is mindeamás váfznok között leg jobbak, és szebbek. Fontját meg lehet 11 garason venni. Van ennél drágább-is: a' leg finomabbnak is. az árra. A' kik egész vagy fél mázsa számra vesznek, azok oltsóbban jutnak hozzája. A' fenn nevezett Kereskedőnek boltja a' Polgárispotályban van, által ellenében az Auguffinianusok Klafstromának (im Burgerhospital dem Auguffinerkloster gegenüber, in der amerikanischen Flachsniederlage)

N. Fűskúti Landerer Mihály Urnál, Posonyben Pesten és Kassán több más könyvek között im e' következő új könyvek is találhatnak:

Mátyus Orvos Doktor Ó és Új Diaetetikája ötödik rész nagy 8-ad rétb. 1792. 2 forint. Mind az öt rész 7 for. Német Mihály Sövényházi Plébános a' Sellyem Juhokról 8-ad rétb. 1792 36 kr. Csapó Orvos Doctor Új Fűves és Virágos kertje, második nyomtatás nagy 8-ad rétb. 1792 1 for. 15 kr. — Orvosló Könyvetskéje 8-ad rétb. 1792 51 kr. Takáts Ádám huzon öt Halotti Predikáziói I. rész Nagy 8-ad 1792 30 kr. Articuli Diaetates Budenses Anni 1792 8-ad rétb. 12 kr. Articuli Diaetales (Novellares omnes) ut pote ab Anno 1715 usque ad Annum 1792 2 for. Décsy Antonii Historia approbata de Ortu, Progressu, Fatis, Mutationibus Reformationibus, Ictis et Legislatoribus Jurisprudentiae Hungaricae Pars 2-dik 3-dik és 4-dikt 1792 1 for. Az első Rész külön 30 kr. Klein (Ephraimi) Specimen enucleatoris Grammaticae Hungaricae, in usum Juventutis Scholasticae, Editio Secunda 8-ad r. 1792 30 kr. Etelka Történetei II Rész 12 képekkel nagy 8-ad 2 for. Az arany Peretzek nagy 8-ad 1 for. 30 kr. (mind a' kettőnek T. Prof. Dugonits András Úr a' szerzője) Sturm Kristof, és Tiede János Istennel való Társalkodása, a' reggeli és estvéli órákon az esztendőnek minden napjaira nagy 8-ad rétb. II Rész 4 for. Siegvárt Klástromi Történeti II Rész 2 forint.

